

ВИСНОВОК
ЕКСПЕРТІВ ПРО ПІДСУМКИ АКРЕДИТАЦІЙНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Заклад освіти: **Хмельницький національний університет**

Галузь знань: **0203 «Гуманітарні науки»**

Напрямок підготовки: **6.020303 «Філологія. Українська мова і література»**

Освітній рівень: **перший бакалаврський**

За наказом № 458-л Міністерства освіти і науки України від 19.04.2018 р. «Про проведення акредитаційної експертизи», відповідно до пункту 4 Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 09 серпня 2001 р. № 978 «Про затвердження Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах», з метою проведення чергової акредитаційної експертизи підготовки бакалаврів напряму підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» у Хмельницькому національному університеті створено експертну комісію Міністерства освіти і науки України у складі:

голови комісії

Валюх Зої Орестівни – доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри української філології та славістики Київського національного лінгвістичного університету;

члена комісії

Харлан Ольги Дмитрівни – доктора філологічних наук, професора кафедри української літератури та компаративістики Бердянського державного педагогічного університету.

У період з 15 по 17 травня 2018 року експерти проаналізували якість підготовки фахівців першого бакалаврського рівня з напрямку підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література», зокрема:

- вивчили матеріали акредитаційної справи підготовки фахівців першого бакалаврського рівня з напрямку підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література»;

Голова комісії З. О. Валюх

- проаналізували кадрове забезпечення підготовки фахівців першого бакалаврського рівня з напрямку підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література»;
- ознайомилися зі станом матеріально-технічного забезпечення навчального процесу;
- перевірили рівень навчально-методичного забезпечення навчальної, методичної, виховної та профорієнтаційної роботи;
- зустрілися з керівниками, працівниками та студентами напрямку підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» Хмельницького національного університету;
- провели комплексні контрольні роботи на визначення рівня залишкових знань студентів першого бакалаврського рівня з напрямку підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література»
та **зробили такі висновки.**

1. Освітня діяльність

Підготовка фахівців першого (бакалаврського) рівня напрямку підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» проводиться згідно з ліцензією серії АЕ№636827 від 19.06.2015 р. та здійснюється відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Умов прийому до вищих навчальних закладів України, Правил прийому до Хмельницького національного університету.

Наявність у ХНУ напрямку підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» зумовлена потребою Подільського регіону у висококваліфікованих фахівцях-філологах, що здатні викладати у закладах вищої освіти та загальноосвітніх школах, редагувати освітні видання, створювати рекламу, вчити діловому спілкуванню і красномовству тощо.

Організацію прийому абітурієнтів до ХНУ здійснює приймальна комісія, склад якої затверджується наказом ректора. Комісія діє згідно з «Положенням про приймальну комісію ХНУ», затвердженим ректором.

Фінансування підготовки фахівців в університеті відбувається за державним замовленням, за рахунок державних цільових пільгових довгострокових кредитів та за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб. Прийом до Хмельницького національного університету здійснюється за конкурсом незалежно від джерел фінансування.

Голова комісії З. О. Валух

Для залучення талановитих абітурієнтів кафедра української філології систематично проводить низку заходів профорієнтаційного спрямування. Зокрема, це:

- відвідування шкіл та зустрічі з випускниками, де до потенційних абітурієнтів доноситься інформація про переваги навчання на спеціальності, перспективи та майбутні зиски для випускників; зміст, характер, закономірності розвитку сучасної освіти та підготовки бакалаврів;

- зустрічі з випускниками на базі міських та обласного центру профорієнтації школярів з метою доведення переваг навчання на спеціальності;

- розповсюдження буклетів з основною інформацією стосовно навчання на спеціальності та вимог до абітурієнтів для вступу в університет;

- розповсюдження інформаційних матеріалів серед установ регіону про фаховий рівень випускників спеціальності;

- участь у профорієнтаційних заходах на базі університету;

- підготовка матеріалів та їх розповсюдження на «Дні відкритих дверей»;

- розміщення інформаційних матеріалів на Web-сторінках шкіл регіону з метою донесення інформації про наявність підготовки бакалаврів за спеціальністю;

- створення груп за інтересами у соціальних мережах з метою популяризації спеціальності та підняття престижу університету;

- проведення профорієнтаційних заходів на міському та обласному рівнях студентським літературним театром «Глорія», що функціонує при кафедрі української філології;

- створення спеціальної лінії on-line консультації абітурієнтів на базі офіційної Web-сторінки кафедри.

Незважаючи на комплекс негативних чинників, за рахунок інтенсифікації профорієнтаційної роботи вдалось утримати стабільну тенденцію щодо вступу на перший курс. І хоча 2017 року не вдалось повністю заповнити ліцензований обсяг, необхідно констатувати позитивні очікування на перспективу з огляду на зростання кількості зарахованих студентів на місця за держзамовленням.

Ліцензований обсяг щодо підготовки бакалаврів напряму підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» складає 30 осіб денної та 30 осіб заочної форм навчання. За державним замовленням станом на 15.05.2018 року навчається 35 осіб на денній формі і 1 – на заочній; на контрактній основі – 12 осіб на денній формі і 22 – на заочній. Більшість студентів є мешканцями Хмельницької, Рівненської, Вінницької та Тернопільської областей.

Голова комісії З. О. Валюх

Розподіл чисельності навчальних груп у часі залишається нерівномірним, що спонукає кафедру та університет до вжиття додаткових заходів для збереження контингенту студентів, серед яких – надання першого робочого місця в організаціях та установах за допомогою тісної співпраці з відділом працевлаштування університету; пошук шляхів підвищення якісних показників забезпечення навчального процесу; надання підтримки в науковій та творчій роботі зі студентами.

Під час роботи експертної комісії встановлено, що прийом студентів на навчання напряму підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» відповідає потребам регіону, а організація планування та формування контингенту студентів здійснюється без порушень, відповідно до чинного законодавства. На рівнях університету та випускової кафедри проводиться активна профорієнтаційна робота. Показники прийому не перевищують встановлених ліцензованих обсягів.

2. Організація навчального процесу

Підготовка фахівців напряму підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» проводиться на основі освітньо-професійної характеристики (ОКХ) та освітньо-професійної програми (ОПП) як стандартів вищої освіти, розроблених науково-педагогічними працівниками ХНУ в межах структури та форми, затверджених Міністерством освіти і науки України, розглянутих методичною радою і схвалених вченою радою Хмельницького національного університету, де відображені функції і типові навички професійної діяльності, вміння щодо вирішення проектних завдань, змістові модулі та вимоги до державної атестації фахівців у галузі української філології.

Освітньо-професійна програма за напрямом підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» розроблена колективом кафедри української філології відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Методичних рекомендацій з розроблення освітніх програм Академії педагогічних наук України, Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому національному університеті та інших нормативних документів.

Підготовка фахівців напряму підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» здійснюється за навчальним планом, складеним за типовою формою, затвердженою Міністерством освіти і науки України. Навчальний план визначає організацію навчального процесу в Хмельницькому національному університеті, зокрема перелік та обсяг навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення, конкретні форми проведення навчальних занять та їхній обсяг, графік навчального процесу, форми та засоби проведення поточного і підсумкового

Голова комісії З. О. Валюх

контролів. Графік навчального процесу визначає календарні терміни теоретичної та практичної підготовки, підсумкового контролю (екзаменаційних сесій), атестації та канікул. Він передбачає 8 навчальних семестрів, тривалість навчання у яких – від 13 до 18 тижнів, 4 практики і семестрові атестації. Навчальний план складено деканатом гуманітарно-педагогічного факультету за участю викладачів кафедри української філології та затверджено ректором Хмельницького національного університету.

Нормативний термін навчання студентів за ОКР «бакалавр» напряму підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» визначався чинними на той час державними стандартами освіти і становить 3 роки 10 місяців; в загальному обсязі – це 240 кредитів ЄКТС, 8640 год.

План включає нормативні навчальні дисципліни, вибіркові навчальні дисципліни та практичну підготовку.

Блок нормативних навчальних дисциплін має загальний обсяг 5220 год. та 145 кредитів ЄКТС, складається із циклу математичної та природничо-наукової підготовки (37 кредитів, 1332 год.) та циклу професійної та практичної підготовки (108 кредитів ЄКТС, 3888 год.).

Практична підготовка (фольклорна, діалектологічна, літературно-журналістська, педагогічна практики) є складниками блоку нормативної частини навчального плану (18 кредитів, 648 год.), як і атестаційний іспит (2 кредити, 72 год.), що проводився у вигляді тестів.

Блок вибіркових дисциплін має загальний обсяг 3420 год. та 95 кредитів ЄКТС, складається із блоку дисциплін самостійного вибору вищого навчального закладу (цикл професійної та практичної підготовки – 37 кредитів, 1332 год.) та блоку дисциплін вільного вибору студентів (58 кредитів, 2088 год., зокрема цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки – 18 кредитів, 648 год.; цикл професійної та практичної підготовки – 40 кредитів, 1440 год.).

Варіативні частини освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ), освітньо-професійної програми підготовки (ОПП) та засоби діагностики для підготовки фахівців напряму підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» затверджені в установленому порядку.

Навчальний план 2015 року побудований на аналогічних засадах, однак з певними змінами, викликаними необхідністю зменшити кількість годин на 1 кредит до 30.

Із 1 вересня 2016 року розпочато підготовку фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 035 «Філологія. Українська мова і література» за новим навчальним планом, складеним деканатом

Голова комісії О. Валюх

гуманітарно-педагогічного факультету та викладачами кафедри української філології на основі нової освітньої програми.

Тривалість навчання – 3 роки 10 місяців, 240 кредитів ЄКТС, 7200 год.

Блок нормативних навчальних дисциплін має загальний обсяг 4320 год. та 144 кредити ЄКТС, складається із циклу природничо-наукової підготовки (33 кредити, 990 год.) та циклу професійної та практичної підготовки (111 кредитів, 3330 год.).

Практична підготовка (фольклорна, діалектологічна, педагогічна практики) теж є складниками блоку нормативної частини навчального плану (10 кредитів, 300 год.), як і атестаційний іспит (1 кредит, 30 год.), що складається із тестової частини та усних відповідей за білетами (програма державного іспиту розроблена на основі застосування модулів чотирьох дисциплін – сучасної української літературної мови, історії української літератури, методики навчання української мови і методики навчання української літератури).

Вибіркова частина плану передбачає оперативне реагування на зміни, які виникають внаслідок наукового прогресу, суспільного розвитку, пристосування до конкретних потреб регіону.

Блок вибіркових дисциплін має загальний обсяг 2880 год. та 96 кредитів ЄКТС, складається із блоку дисциплін самостійного вибору вищого навчального закладу (цикл професійної та практичної підготовки – 34 кредити, 1020 год.) та блоку дисциплін вільного вибору студентів (62 кредити, 1860 год., зокрема цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки – 18 кредитів, 540 год.; цикл професійної та практичної підготовки – 44 кредити, 1320 год.).

На основі навчального плану щорічно розробляється робочий навчальний план, який формується з урахуванням графіка навчального процесу на відповідний навчальний рік. Робочий навчальний план розглядається на методичній раді гуманітарно-педагогічного факультету (за необхідності в нього вносяться необхідні зміни: уточнюються терміни проходження практики і проведення підсумкової атестації випускників, коригується співвідношення між годинами аудиторних занять і самостійної роботи студентів тощо) та затверджуються ректором університету

Навчально-методичне забезпечення всіх дисциплін і видів робіт випускової кафедри та інших кафедр ХНУ з підготовки бакалаврів включає: державні стандарти освіти; навчальні плани; навчальні програми з усіх нормативних і вибіркових навчальних дисциплін; програми практик; підручники і навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали до семінарських та практичних занять; індивідуальні завдання для самостійної роботи студентів з навчальних

Голова комісії З. О. Валюх

дисциплін; контрольні завдання до семінарських, практичних і лабораторних занять; контрольні роботи з навчальних дисциплін для перевірки рівня залишкових знань студентів; комплекти тестів; методичні матеріали для студентів з питань самостійного опрацювання фахової літератури, написання курсових робіт.

Матеріали фахових видань з мовознавства, літературознавства і фахових методик, навчально-методичні розробки кафедр університету, а також література, яка розміщена у внутрішній комп'ютерній мережі університету і мережі Internet, можуть використовуватися студентами під час самостійної роботи.

Стратегія і зміст навчання повністю відповідають галузевим стандартам вищої освіти України, зокрема зміст графіка навчального процесу – навчальному плану; кількісні показники (семестрового) підсумкового контролю – затвердженому стандарту; тематика курсових робіт – методичним вказівкам тощо.

Експертна комісія констатує, що зміст підготовки здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» напряму підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» регламентується документами, затвердженими у встановленому порядку. Навчальний процес забезпечується відповідно до освітньо-професійної програми, програм дисциплін, навчального плану, в якому збалансовано співвідношення навчального навантаження між циклами підготовки. Всі види занять дисциплін навчального плану забезпечені навчально-методичними розробками згідно з чинними нормативами.

3. Кадрове забезпечення навчально-виховного процесу

Навчальний процес підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня напряму підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» забезпечують 12 кафедр, зокрема випускова – кафедра української філології, а також – слов'янської філології, педагогіки і психології, міжнародної інформації та країнознавства, філософії і політології, охорони праці та безпеки життєдіяльності, економічної теорії, інженерії та програмного забезпечення, права, екології, здоров'я людини, практики іноземної мови та методики викладання.

Кадровий склад, який забезпечує навчальний процес напряму підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, загалом складає 31 викладач, з яких – 5 докторів наук, професорів (16,1 %); 22 кандидати наук, доценти (71 %); 4 старші викладачі без наукового ступеня (12,9 %).

Голова комісії З. О. Валюх

Середній вік ПВС – 46 років, зокрема докторів наук і професорів – 53 роки, кандидатів наук, доцентів – 41 рік.

Усі викладачі працюють у ХНУ на постійній основі, з усіма укладено трудові угоди (контракти).

Проведення лекцій, практичних, семінарських та лабораторних занять, здійснення наукового керівництва курсовими роботами та практикою здійснюється науково-педагогічними працівниками, рівень наукової та професійної активності кожного з яких на 100 % засвідчується виконанням за останні п'ять років не менше ніж трьох умов, зазначених у пункті 5 приміток Додатку 12 до Ліцензійних умов Постанови Кабінету Міністрів України № 1267 від 30 грудня 2015 року.

Випускову кафедру очолює доктор наук, професор Торчинський Михайло Миколайович. Всього на кафедрі української філології працює 1 доктор наук, професор – 10 %; 6 кандидатів наук (5 доцентів і 1 старший викладач) – 60 %; 3 викладачі без наукових ступенів (2 старші викладачі і 1 викладач) – 30 %. Загальна кількість докторантів за напрямом підготовки – 1. Загальна кількість аспірантів за напрямом підготовки – 5.

Викладацький персонал кафедри бере участь у методичних конференціях та семінарах, що спрямовані на вдосконалення змісту професійної підготовки фахівців, впровадження сучасних форм та методів навчання. З цією метою на кафедрі організована робота навчально-методичного та науково-методичного семінарів, на яких розглядаються сучасні проблеми мовознавства, літературознавства, методики викладання фахових дисциплін, методології наукових досліджень та шляхів їх розв'язання.

Викладачі активно впроваджують кредитно-трансферні системи освітньої діяльності, на сучасному рівні оформили всі необхідні матеріали з фахових дисциплін у навчально-методичні комплекси, які супроводжуються методичними рекомендаціями для студентів і розміщуються у системі Moodle. Кредитно-трансферна система викладання та особистісно зорієнтоване навчання є засадами викладацької діяльності кафедри.

Рівень навчально-методичного забезпечення дисциплін та укомплектованість професорсько-викладацького складу регулярно аналізується на засіданнях кафедри. Викладачі кафедри беруть участь у всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях і семінарах, активно публікують результати власних наукових досліджень. Кадрове забезпечення навчального процесу ведеться шляхом підготовки викладацького складу через самостійну роботу над дисертаційними дослідженнями, а також залучення до викладацької

Голова комісії З. О. Валюх

роботи висококваліфікованих фахівців, які мають наукові звання та ступені. Підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу випускової кафедр сплановано в напрямку розширення та поглиблення знань зі спеціальності. Підвищення кваліфікації кожного викладача проводиться не рідше ніж один раз на 5 років.

Висновок. Експерти перевірили дані акредитаційної справи щодо базової освіти, наукової спеціалізації, підвищення кваліфікації науково-педагогічного складу, який проводить підготовку за напрямом 6.020303 «Філологія. Українська мова і література». Встановлено, що кадровий склад, задіяний у реалізації навчального плану напряму підготовки, що акредитується, відповідає ліцензійним вимогам, а науково-педагогічні працівники здатні забезпечити виконання державних стандартів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті.

4. Матеріально-технічне забезпечення навчального процесу

Експертна комісія пересвідчилась у відповідності матеріально-технічної бази ХНУ показникам, представленим у матеріалах самоаналізу ХНУ.

Університет розміщений у дев'яти навчальних та науково-виробничих корпусах. Загальна площа всіх будівель навчального закладу становить 81 435,15 кв. м., з них навчальних – 49 657,15 кв. м.; забезпеченість приміщеннями для проведення навчальних занять та контрольних заходів для фактичного контингенту студентів становить 6,7 кв. м при навчанні у дві зміни. У найближчі роки цей показник зросте з огляду на введення в дію навчального корпусу площею 9000 кв. м.

Навчальні корпуси розташовані на території міста в житловій зоні. Господарська зона має асфальтоване покриття. Будівлі оснащені централізованим опаленням та водопостачанням, загальноміським каналізуванням. Санітарно-технологічний стан будівель і споруд, умови їх експлуатації відповідають вимогам ДБНВ 2.2-3.97 «Будинки та споруди навчальних закладів» та ДБНВ 51-86 «Професійно-технічні, середні спеціальні та вищі учбові заклади». Поточний ремонт будівель проводиться за рахунок позабюджетних коштів.

Хмельницький національний університет має належну матеріально-технічну базу для організації навчального процесу. Усі навчальні та адміністративні приміщення відповідають вимогам техніки безпеки та забезпечують умови життєдіяльності щодо освітлення, теплового та повітряного режиму, проведення

Голова комісії З. О. Валух

технологічних процесів у спеціалізованих лабораторіях тощо. Режими роботи навчального устаткування та обладнання відповідають нормативним вимогам.

Наукова бібліотека Хмельницького національного університету розташована в окремому дев'ятиповерховому будинку, займає площу 5212,5 кв. м. і має власне книгосховище. До послуг студентів та викладачів – сім галузевих читальних залів (загалом 650 робочих місць), три абонементи, міжбібліотечний абонемент МБА, спеціальні сектори: науково-технічної документації (стандарти, автореферати, дисертації), літератури іноземними мовами, зал каталогів та електронної інформації. Бібліотека передплачує фахові періодичні видання в галузі філології та фахових методик. В рамках корпоративної діяльності здійснюється обмін повнотекстовими БД з бібліотеками інших ВНЗ України, підписано договір з Головною бібліотекою Краківської політехніки. ХНУ є членом консорціуму з використання БД EBSCO, забезпечує доступ до інших віддалених БД.

У навчальному процесі активно використовується комп'ютерне обладнання. Загальна кількість робочих місць з персональними комп'ютерами в ХНУ – 488. Лекції проводяться в потокових аудиторіях загальноуніверситетського підпорядкування. Лекційні аудиторії обладнані мультимедійним обладнанням, що дозволяє викладати матеріал на високому науково-методичному рівні. Усі лабораторії університету в достатній мірі забезпечені обладнанням, приладами, інструментами та матеріалами відповідно до вимог робочих навчальних планів і програм навчальних дисциплін. Щорічне оновлення обладнання становить 5–10 %.

Підготовка бакалаврів з напрямку підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» здійснюється на гуманітарно-педагогічному факультеті.

Для ефективної роботи випусковій кафедрі української філології безпосередньо виділені такі приміщення: кафедра – 4-420, кабінет завідувача кафедри – 4-420а, кабінет української мови – 4-411; кабінет історії української літератури – 4-432; кабінет методики викладання філологічних дисциплін – 4-405. У навчальному процесі використовуються лінгафонний кабінет та інформаційно-комп'ютерний центр, а також інші загальноуніверситетські приміщення навчального призначення. Усі вищезазначені приміщення відповідають санітарним нормам і правилам, державним будівельним нормам України ДБН В2.2-3-97 «Будинки та споруди навчальних закладів», затвердженим наказом Держкоммістобудування України від 27.06.1996 року № 117.

Голова комісії З. О. Валюх

При університеті працює 2 їдальні та 17 буфетів (загальна кількість місць – 520), кількість студентів, що припадає на одне посадкове місце в їдальнях і буфетах, – 10 осіб. Студенти на 100% забезпечені харчуванням. В університеті є також потужний спортивно-оздоровчий комплекс, у складі якого – спортивні та тренажерні зали, стадіони, водно-веслувальна база на 70 човнів. Діє літній студентський спортивно-оздоровчий табір у с. Головчинці на 110 місць. У ХНУ функціонує три актові зали загальною площею 775,2 кв. м: 4-й корпус (великий) – 602,1 кв. м; 3-й корпус (2-й поверх, зал засідань ректорату) – 78,3 кв. м; 3-й корпус (4-й поверх., конференц-зал) – 94,8 кв. м.

Студенти з інших населених пунктів, які навчаються за напрямом підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література», забезпечені місцями для проживання в гуртожитках.

Університет має поліграфічне обладнання (ксерокс, різograf), що дає змогу забезпечити розмноження інформації, необхідної для проведення занять та самостійної роботи студентів. Потреби навчального та виховного процесу забезпечує сучасна студія звуко- та відеозапису.

Висновок. Експертна комісія зазначає, що матеріально-технічна база Хмельницького національного університету дозволяє повністю забезпечити навчальний процес підготовки фахівців напряму підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література».

5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення

Експертна комісія перевірила рівень навчально-методичного забезпечення навчального процесу напряму підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» у Хмельницькому національному університеті. Під час перевірки встановлено, що всі навчальні дисципліни, навчальні практики забезпечені навчально-методичними комплексами: робочими програмами, розробленими з дотриманням усіх вимог щодо документів такого типу (всі дисципліни навчального плану мають в наявності робочі програми, які містять мету та завдання курсу, перелік знань та умінь, тематичний план, зміст курсу за темами, теми практичних, семінарських занять, регламент самостійної роботи студентів, перелік контрольних запитань, анотацію курсу, критерії оцінок, перелік рекомендованої літератури).

Навчання забезпечене навчально-методичними посібниками, розробленими провідними вітчизняними вченими та викладачами ХНУ. На університетському сайті розміщено електронний ресурс, який містить 100 % навчально-методичного матеріалу з усіх дисциплін навчального плану. Викладачі та

Голова комісії З. О. Валюх

студенти також мають можливість замовляти книги та документи для електронної доставки на Web-сайті книгозбірні університетської бібліотеки. Електронна бібліотека (ЕБ) містить 9 458 документів, зокрема методичних посібників – 2 516 назв, навчальних посібників – 2 332 назви, дисертацій, авторефератів – 549 назв. Кількість звернень до електронної бібліотеки впродовж навчального року в середньому становить близько 20 тис. Крім того, окремими сервісами електронної бібліотеки є БД: – анотована повнотекстова база даних наукових публікацій, яка містить тексти статей з наукових журналів філологічного чи методичного спрямування.

У Хмельницькому національному університеті функціонує поліграфічно-видавничий центр, у якому на паперових носіях видається необхідна для забезпечення навчального процесу методична література, підготовлена викладачами вишу. Ресурсне забезпечення РВЦ дає можливість щороку видавати всю необхідну методичну літературу, зокрема посібники з грифом вченої ради університету.

На випусковій кафедрі постійно діє методичний семінар для викладачів, який сприяє підвищенню якості навчального процесу.

Для забезпечення інформаційних потреб студентів проводиться значна робота зі створення електронних версій навчально-методичних матеріалів. У ХНУ активно використовується методика створення інтерактивного методичного комплексу навчальної дисципліни у форматі електронної навчальної системи «Модульне динамічне об'єктивно орієнтоване середовище для навчання Moodle». Доступ до роботи в цій системі можливий з усіх персональних робочих місць комп'ютерної мережі ХНУ та за допомогою мережі Internet.

Висновок. Експертна комісія засвідчує, що навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу напряму підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» є достатнім, забезпечує належний рівень підготовки студентів освітнього ступеня «бакалавр» і відповідає чинним нормативно-правовим документам України, стандартам вищої освіти. Нормативні та вибіркові дисципліни повною мірою забезпечені підручниками і навчальними посібниками. Графік навчального процесу на навчальний рік та розклад занять на семестр виконуються у повному обсязі. Наявність методичного забезпечення дисциплін навчального плану складає 100 %.

Голова комісії З. О. Валюх

6. Результати освітньої діяльності

Рівень підготовки студентів напряму підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» оцінювався насамперед шляхом проведення комплексних контрольних робіт (ККР), розроблених кафедрами з врахуванням ОКХ фахівця та робочих програм навчальних дисциплін.

Комісія відзначає, що завдання ККР складені згідно з вимогами до змісту та порядку розроблення пакетів ККР. Критерії оцінки враховують повноту і правильність виконання завдань. Пакети ККР розглянуті на засіданні кафедри та мають позитивні рецензії.

У процесі перевірки ККР отримано дані, які відбивають рівень знань, умінь і навичок студентів. Отримані результати подані за блоками вивчення навчальних дисциплін. Зокрема, з циклу математичної та природничо-наукової підготовки (виразне читання) успішність становить 100 %, якість знань – 50 %, відхилення від семестрового контролю немає. Із циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки (правознавство) успішність становить 100 %, якість знань – 66,7 %, відхилення від семестрового контролю – відповідно 0 і -6,6 %. Із циклу професійної та практичної підготовки (нормативна частина: історія української літератури, сучасна українська література, українська діалектологія) успішність становить 100 %, якість знань – від 52,6 % до 66,3 %, відхилення від семестрового контролю – від 0 % до -2,4 %. Із циклу професійної та практичної підготовки (самостійний вибір навчального закладу: історія зарубіжної літератури, педагогіка) успішність становить 100 %, якість знань – 67,9 %, відхилення від семестрового контролю – відповідно 0 і -1,9 %. Із циклу професійної та практичної підготовки (вільний вибір студентів: редакторський аналіз) успішність становить 100 %, якість знань – 52,6 %, відхилення від семестрового контролю немає.

Успішність і якість знань студентів, виявлені за результатами проведення ККР, показали, що з усіх навчальних дисциплін показники відповідають нормативам. Успішність в усіх групах становить 100 %; якість знань характеризується такими даними: найвища – 86,7 % (+ 33,6 % від нормативу) з історії зарубіжної літератури (група ФУМ-15-1), найнижча – 52,6 % (+2,6 % від нормативу) з педагогіки, редакторського аналізу і сучасної української літературної мови (група ФУМ-14-1). Переважно відхилень від семестрового контролю немає (найбільше відхилення (-6,7 %) зафіксоване з історії української літератури у групі ФУМ-15-1).

Експертна комісія в період роботи в університеті провела вибірковий контроль знань студентів напряму підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» з циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки,

Голова комісії З. О. Валюх

дисципліни «Правознавство» (група ФУМ-15-1); абсолютна успішність склала 100%, якість навчання – 66,7 %, відхилень від результатів самоаналізу немає. З циклу математичної та природничо-наукової підготовки проведено контроль знань з дисципліни «Виразне читання» (група ФУМ-16-1); абсолютна успішність склала 100%, якість навчання – 50 %, відхилень від результатів самоаналізу немає. Також було проведено вибірковий контроль знань з циклу професійної та практичної підготовки, дисципліна «Сучасна українська літературна мова» (група ФУМ-14-1); абсолютна успішність склала 100%, якість навчання – 52,6 %, відхилення від результатів самоаналізу немає.

Таким чином, результати проведених ККР свідчать, що студенти продемонстрували на достатньому рівні знання, набуті під час вивчення навчальних дисциплін згідно з навчальним планом. На належному рівні сформовані уміння і навички застосовувати набуті знання у конкретних ситуаціях.

Згідно з навчальним планом підготовки фахівців спеціальності 6.020303 «Філологія. Українська мова і література», передбачено виконання трьох курсових робіт – з історії української літератури (п'ятий семестр), сучасної української літературної мови (шостий семестр) та методики навчання української мови або літератури (сьомий семестр).

Захист курсових робіт із вказаних дисциплін засвідчив достатній рівень знань студентів. У цілому за результатами захисту курсових робіт успішність становить 99 % (+ 9 % від нормативного значення), а якість знань – 86,4 % (+ 36,4 % від нормативу).

Студенти напряму підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» за період навчання проходять фольклорну (другий семестр), діалектологічну (четвертий семестр), творчу, журналістсько-літературну (шостий семестр) і педагогічну (восьмий семестр) практики.

Результати практик засвідчили належний рівень практичної підготовки бакалаврів: найвищий показник якості знань (100 %) засвідчений у групі ФУМ-12-1 (фольклорна і педагогічна практики), а найнижчий (66,7 %) – у групі ФУМ-16-1 (фольклорна практика), що, однак, на +16,7 % краще від нормативного показника. Успішність в усіх групах становить 100 % (+ 10 % від нормативу), а якість знань – 84,6 % (+ 34,6 % від нормативного значення).

Державна атестація випускників денної, заочної і дистанційної форм теж засвідчила успішність на рівні 100 % (+ 10 % від нормативу). Найвищий показник якості знань – 100 % (2014-2015 н. р.), а найнижчий – 81,5 % (2016-2017 н. р.), що, проте, на + 31,5 % краще від нормативного значення, як і середній показник – 89,6 % (+ 39,6 % від нормативу).

Голова комісії З. О. Валюх

Висновок. Результати контрольних заходів щодо перевірки знань свідчать, що студенти-філологи мають належну теоретичну підготовку та вміють застосовувати теоретичні знання на практиці при вирішенні професійних завдань в галузі української філології. Експертна комісія засвідчує, що якість підготовки фахівців за напрямом підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» у Хмельницькому національному університеті відповідає державним вимогам.

7. Зауваження, що були зроблені під час попередньої експертизи і поданих до МОН акредитаційних матеріалів

За результатами попередньої експертизи поданих матеріалів акредитаційної справи було виявлено низку недоліків. Експертна комісія на місці здійснила перевірку і зробила наступні висновки.

1. Пояснювальна записка до навчального плану спеціальності 035 «Філологія. Українська мова і література» (2016 рік) наявна і буде подана у Додатках до акредитаційної справи (Додаток Е).

2. Освітня програма для підготовки бакалаврів спеціальності 035 Філологія. Українська мова і література наявна у справі (Додаток Д).

3. Оскільки для спеціальності 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» немає освітнього стандарту, у Хмельницькому національному університеті було розроблено ОКХ і ОПП для підготовки фахівців згаданої спеціальності як тимчасові (до затвердження стандарту). Ці ОКХ і ОПП містять як нормативну, так і варіативну складові. Водночас зазначасмо, що варіативні частини ОКХ та ОПП у Хмельницькому національному університеті наявні і будуть подані у Додатках (Додаток Ж).

8. Загальні висновки та пропозиції

На підставі експертизи поданих на акредитацію матеріалів самоаналізу ХНУ та перевірки результатів діяльності у ХНУ безпосередньо на місці експертна комісія дійшла висновку, що освітня діяльність Хмельницького національного університету з підготовки фахівців першого (бакалаврського) освітнього рівня напряму підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» з ліцензованим обсягом підготовки – 30 осіб на денній і 30 осіб на заочній формах навчання – відповідає встановленим вимогам і забезпечує державну гарантію якості вищої освіти.

Зокрема, комісія відзначає, що рівень організації та зміст, матеріально-технічне, інформаційно-методичне забезпечення навчально-виховного процесу,

Голова комісії З. О. Валюх

кваліфікаційний рівень кадрового складу можна визнати такими, що відповідають вимогам акредитації з підготовки бакалавра.

Усі дисципліни навчального плану повністю забезпечені усім необхідним як для проведення на належному рівні навчальних занять, так і для національно-патріотичного виховання та формування наукового світогляду студентів. Матеріально-технічна база університету дозволяє формувати необхідні теоретичні знання і практичні навички та відповідає вимогам акредитації щодо підготовки бакалаврів.

Рівень знань та умінь студентів є достатнім для виконання професійних обов'язків, передбачених стандартом за напрямом підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література».

Кількісні та якісні показники наявних умов реалізації освітньої діяльності, наведені у таблиці відповідності, задовольняють критерії та вимоги до акредитації підготовки фахівців за першим (бакалаврським) рівнем у Хмельницькому національному університеті.

Експертна комісія підтверджує акредитацію підготовки фахівців освітнього рівня «бакалавр» за напрямом підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література» у Хмельницькому національному університеті.

Водночас, експертна комісія відзначає необхідність звернути увагу на такі перспективні напрямки удосконалення навчально-методичної та наукової роботи у Хмельницькому національному університеті:

- розширити співпрацю з провідними навчальними закладами України і Європи;
- активізувати роботу викладачів університету над дисертаційними дослідженнями на здобуття наукового ступеня доктора наук;
- постійно поповнювати бібліотечний фонд новими підручниками з фахових дисциплін;
- професорсько-викладацькому складу кафедри більш інтенсивно розробляти і впроваджувати у навчальний процес електронні навчальні комплекси для забезпечення дисциплін, електронні підручники, активніше працювати над виданням власних підручників;
- продовжити представлення результатів наукових досліджень у провідних закордонних спеціалізованих наукових виданнях, активізувати публікації викладачів у виданнях, індексованих у Scopus, Web of Science та інших науково-метричних базах даних;
- посилити студентську наукову роботу, запроваджувати новітні технології проведення студентських наукових конференцій із використанням

Голова комісії З. О. Валюх

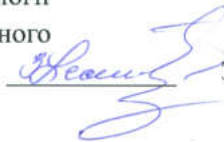

комп'ютерної інформаційної мережі, активізувати участь студентів у всеукраїнських та міжнародних конференціях, олімпіадах і конкурсах.

Зважаючи на те, що організація навчально-виховного процесу, стан методичного, наукового, кадрового та матеріально-технічного забезпечення у Хмельницькому національному університеті відповідають вимогам до підготовки фахівців першого (бакалаврського) освітнього рівня напряму підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література», експертна комісія вважає за можливе рекомендувати ДАК України акредитувати Хмельницький національний університет на здійснення освітньої діяльності за напрямом підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література», освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» із ліцензованим обсягом освітньої послуги 60 осіб (зокрема 30 осіб денної форми навчання, 30 осіб – заочної форми навчання).

Голова експертної комісії

доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри української філології
та славістики Київського національного
лінгвістичного університету

 З. О. Валух

Член експертної комісії

доктор філологічних наук, професор
кафедри української літератури
та компаративістики Бердянського державного
педагогічного університету

 О. Д. Харлан

«17» травня 2018 р.

«З експертними висновками ознайомлений»

Ректор

Хмельницького національного університету,
доктор технічних наук, професор,
заслужений працівник народної освіти України,
член-кореспондент НАН України

 М. Є. Скиба

Голова комісії З. О. Валух

